

הנתונים מאחורי שינוי סדרי העדיפויות של ממשלת רבין השנייה. אדם רז

אוקטובר 2018

”אנחנו נשנה את סדר העדיפויות הלאומי”, קבע רבין בנאום השבעת הממשלה ב-13.7.1992. ”כל סטודנט בישראל יוכל ללמוד, גם אם אין הפרוטה מצויה בכיסו או בכיס הוריו... נעשה כל דבר כדי להבטיח קורת גג לעולים חדשים, פתרונות דיור לזוגות הצעירים... חוק ביטוח בריאות ממלכתי יקבע את המימון הציבורי הנדרש כדי לקיים מערכת בריאות ציבורית ושוויונית ברמה גבוהה”.

מאיפה הגיע הכסף? במרכז מערכת הבחירות עמדה ההבטחה לשנות את סדר העדיפויות הלאומי - להגדיל את התקציבים החברתיים ולהשקיע באופן חסר תקדים באזרחי ישראל. ”ביטחון איננו רק הטנק, המטוס וספינת הטילים”, אמר רבין באותו הנאום. ”ביטחון הוא גם, ואולי אף קודם כל האדם - האדם, האזרח הישראלי. ביטחון הוא גם החינוך של האדם, הוא הבית שלו, הוא הרחוב והשכונה שלו”. אמר, וקיים.

הנתונים מאחורי המדיניות:

דוגמאות בולטות לחקיקה חברתית

1. [חוק הבריאות הממלכתי](#)
2. [החוק לקליטת חיילים משוחררים](#)

הנתונים המרכזיים מאחורי המדיניות:

בלכלה ותעשייה

1. הצמיחה בשנת 1994 עמדה על 6.5%, שיעור הגידול הגבוה ביותר במדינות ה-OECD בשנה זו.
2. השיעור השנתי של גידול בתמ"ג עמד על 5.5% [הצריכה הפרטית גדלה בשיעור שנתי של 22.3%, הצריכה הציבורית-מקומית גדלה בשיעור שנתי של 14.3%].
3. יצוא הסחורות ב-1994 גדל ב-14% והסתכם ב-16.884 מיליארד דולר.
4. מספר אזורי תעשייה באזורי עדיפות לאומית הגיע ב-1995 ל-107 לעומת 80 אזורים ב-1994 ו-70 ב-1993.
5. ההכנסה הריאלית הכוללת של החקלאים גדלה בשנת 1995 בשיעור של כ-9%.

תעסוקה

1. האבטלה ירדה מ-11.2% ל-7.8%.
2. האבטלה בקרב עולים ירדה מ-39% ל-11%.
3. הוקמה יחידה לאכיפת חוקי עבודה.

דיוור

1. נבנו 150,000 דירות.
2. כ-70% ממשפחות העולים עם ילדים וזוגות ללא ילדים וכ-29% מקרב המשפחות החד-הוריות רכשו דירות.

תקציבים חברתיים

1. בין שנת 1992 ל-1995 חל גידול בתקציבים חברתיים בשיעור של למעלה מ-38%, כשתקציב החינוך מוביל בשיעור גידול של למעלה מ-55%.
2. תקציבי הפיתוח של משרדי הממשלה עלה בשיעור הביצוע הממוצע מ-57% בשנת 1992 ל-73.9% ב-1993 ול-87.5% ב-1994.
3. ב-1995 הוקצו לשיקום חברתי 105 מיליון שקל בדגש על שילוב צעירים שנשרו ממסגרות חזרה בלימודים פורמליים, חיזוק חברתי-כלכלי ושילוב קהילתי של קבוצות עולים.

חינוך

1. תקציב החינוך גדל מ-10.4 מיליארד שקל ב-1994 ל-13.8 מיליארד שקל ב-1995 [בשנת 1992 עמד התקציב בממשלת שמיר על 6.5 מיליארד].
2. הכרה במכללות האקדמיות בפריפריה במתן תארים. הכרה זו הובילה לעלייה של 30% בבוגרי תואר ראשון.
3. גדל ב-55% מספר הסטודנטים מקרב עולי אתיופיה המשולבים במוסדות להשכלה גבוהה.

תחבורה

1. תקציב הפיתוח של תשתיות תחבורתיות עירוניות הוגדל בכ-27% והועמד בשנת 1995 על כ-760 מיליון שקל.
2. נפתחו שני קווי רכבת חדשים: תל-אביב-נתניה ותל-אביב-רחובות.

בריאות

1. חוק ביטוח בריאות ממלכתי נכנס לתוקפו ב-1.1.1995 וגובשו התקנות החיוניות להפעלת החוק.

פשיעה

1. בין השנים 1993-1994 חלה ירידה של 6.1% בפשיעה החמורה.

החברה הערבית

בשני תחומים מרכזיים הייתה מדיניותה של ממשלת רבין בגדר חידוש ותפנית ביחסה לחברה הערבית בישראל: (א) הכרה פומבית באפלייתה המתמשכת של החברה, (ב) השקעה גדולה (כלכלית וכדומה) בתיקון האפליה

הישגים בולטים:

1. בין שנת 1993 ל-1994 הוגדלו המענקים ליישובים ערביים ב-169 מיליון שקל. גידול זה התווסף לגידול המענקים בהיקף של 196 מיליון שקל בשנת 1993 בהשוואה לשנת 1992.
2. הוכפלו תקציבים לפרויקטים של תשתיות מ-40 מיליון שקל ב-1993 ל-82.7 מיליון שקל ב-1994.
3. ב-1995 הוקצו 65.9 מיליון שקל (כולל השקעות מע"צ) לשיפור, פיתוח וסלילת תשתיות. לראשונה גם הועמד תקציב ייחודי לשיפוץ מוסדות ציבור בחברה הערבית.
4. ב-1995 הקציב משרד הבינוי והשיכון 37.9 מיליון שקל לחברה הערבית, לעומת 26.5 מיליון שקל ב-1994.
5. ב-1995 הוקצו 65.5 מיליון שקל לביצוע עבודות תשתית ופיתוח ולהכשרת שטחים שיאפשרו שיווק מגרשים חדשים לבנייה במגזר הבדואי.
6. מספר המועדוניות גדל מ-51 ב-1993 ל-89 ב-1995.
7. הוקמו 48 מרפאות לאם ולילד.
8. בוטלה האפליה בקצבאות ילדים.
9. ננקטה מדיניות של העדפה מתקנת בתחום החינוך; נוספו שעות לימוד וכיתות לימוד. ב-1995 נבנו בחברה הערבית 400 כיתות לעומת 270 כיתות שנבנו ב-1994.